

UN BISBE GIRONÍ A LA SEU DE SOGORB-CASTELLÓ: JOSEP MARIA CASES DEORDAL (1972-1996)

PERE SABORIT BADENES

Canonge arxiver de la Seu de Sogorb

INTRODUCCIÓ

Quan ens van convidar a participar en l'homenatge a Mossèn Gabriel Roura vam pensar escriure sobre el Bisbe Josep Maria Cases Deordal, gironí, que la Santa Seu va nomenar bisbe de Sogorb-Castelló el 1971. Va restar a la seu fins al 1996. Any en què es va jubilar, passà a la condició de bisbe emèrit i fixà la seva residència a Fortià. Morí a Figueres el 21 d'abril de 2002. Les seves despulles són a la cripta de la Catedral de Castelló, on foren inhumades el 24, després d'un solemne funeral en què la societat castellenca mostrà el seu dol pel bisbe Josep Maria.¹

BIOGRAFIA

El Bisbe Cases naix a Santa Eulàlia de Riuprimer el 26 de desembre de 1919. Com que sa mare era mestra d'escola, la família ben aviat es traslladà a Blanes, on va transcórrer la seua infantesa i adolescència i on va fixar la família la seva residència. Els estudis eclesiàstics els cursà als seminaris de Tortosa i Girona i a les universitats pontifícies de Comillas a Santander i Gregoriana de Roma. Era llicenciat en Teologia i Història de l'Església.

Ordenat prevere el 1943, va ser vicari de les parròquies de Salt i de la Bisbal, després va estar com a formador als seminaris del Collell i de Girona,

¹ Boletín Oficial del Obispado de Segorbe-Castellón 2002, pàg. 67-81.

on ensenyà història de l'església, fins que el 1960 va ser nomenat director espiritual d'ambdós seminaris. Director del butlletí del bisbat de Girona i del Full Parroquial com també fou consiliari dels joves catòlics i de l'obra d'exercicis espirituals parroquials. Va ser un gran company i un home amable de profunda espiritualitat. El treball amb laics el porta a constituir els grups de pregària i amistat, als quals va dedicar un gran treball pastoral al llarg de la seua vida.²

TREBALL PASTORAL

En l'última fase del segle XX va presidir la diòcesi el bisbe Josep Maria Cases Deordal en un llarg pontificat de quasi 25 anys. Quan va finalitzar, l'equip directiu del Seminari va publicar un llibre titulat: "Apuntes sobre el pontificado de D. Josep Maria Cases 1971-1996".³

Aquest opuscle, que hi té com a base els butlletins oficials del bisbat, ens ha servit per comentar la seua acció pastoral més destacada durant aquestos anys, després de constatar-la en els mateixos butlletins.

Reestructuració del bisbat.

La nova configuració del bisbat de Sogorb-Castelló hi venia de 1960, sent bisbe del bisbat de Sogorb el Dr. Josep Pont i Gol, antecessor del bisbe Cases, que va estar promogut a l'arquebisbat tarragoní, aleshores metropolità de tot Catalunya. Les parròquies que hi van constituir la diòcesi provenien del bisbat de Tortosa, del de Terol, del de Sogorb i del de València. Hi va treballar en la unitat de comarques, que des de l'edat mitjana, havien constituït distintes demarcacions diocesanes i, a més, en l'aplicació dels decrets del Concili Vaticà II al seu bisbat.

Es va reestructurar la diòcesi en quatre zones pastorals, precedida per una reflexió sobre les realitats del bisbat, per la qual Mons. Boulard, pastoralista canonge de París, es va fer present per indicar els trets fonamentals. Després de l'informe de la corresponent comissió, s'hi establiren quatre zones

² Boletín Oficial del Obispado de Segorbe-Castellón 1971, pàg. 471.

³ Apuntes sobre el pontificado del obispo D. José María Cases 1971-1996 Seminario Diocesano Mater Dei. Castelló 1996.

pastorals, instituint la figura del Vicari Episcopal territorial, perquè amb comunió amb el bisbe coordinés el treball pastoral de preveres i laics. La primera corresponia al que restava de l'antiga diòcesi de Sogorb, la Plana Alta –que corresponia a la ciutat de Castelló fins als límits amb el bisbat tortosí per la costa i el riu de Millars– i la Plana Baixa –que comprenia aquesta comarca i els pobles del riu de Millars que venien de l'arquebisbat valencià–. L'anomenat Maestrat integrava les comarques de l'Alcalatén, alguns pobles abans de València al voltant de Villahermosa, els del Pla de l'Arc i la resta de Maestrat que no va romandre al bisbat tortosí. Aquesta divisió del bisbat, almenys nominalment, continua avui dia, per més que no hi és la figura del vicari territorial corresponent.

Reorganitzà els arxiprestats, amb la nova figura de l'arxiprest com a coordinador, sense ser necessari que ocupés determinada parròquia, anomenada arxiprestal, amb nous estatuts que determinaven les seves funcions. Es crearen noves parròquies, a la ciutat i als pobles grans, que estaven immersos en un gran desenvolupament econòmic i es convertiren de zones agrícoles a industrials, al voltant de la indústria ceràmica i el desenvolupament dels anys setanta. Tot afegint les tensions polítiques i socials d'aquests anys, amb el final del franquisme, l'aplicació del Vaticà II i el nou caire de les noves generacions de preveres i laics a les parròquies obreres, que sorgiren als extraradis, plantejaren moltes tensions amb les ocupacions d'esglésies i la pastoral obrera, no ben vista pel règim. Aquesta acció obrera, sempre amb el suport del bisbe, li comportà incomprensió, fins i tot en gent d'església.

El seu magisteri es va centrar en la pastoral sacramental insistint fonamentalment en els sagraments de la Unció, les noves orientacions pastorals volien que es deslligués del moment de la mort resultant un vertader sagrament dels malalts. Quant al sagrament de la Penitència, introduceix el Nou Ritual possibilitant les distintes formes d'administració del sagrament, i va tenir dificultats per mantenir la tercera forma del ritual a les parròquies, tot i que en els últims anys aconsellà que no es practiqués.

També la pastoral pel Baptisme dels xiquets esdevenia una prioritat pastoral perquè els pares, formats en el catolicisme ambiental però no gaire convençuts del que deia l'Església, foren conscients del que prometien i volgueren realment educar en la fe els nois que presentaven al prevere per ser batejats.

La preparació i el catecumenat de confirmació pretenien evangelitzar el jovent amb valors cristians creant una nova forma de pastoral juvenil, el bisbe confirmava als pobles durant els mesos de maig, juny i juliol gairebé tots els dies, encara que en els últims temps confessava la seua decepció pels resultats obtinguts.

La preparació al matrimoni es feia en cadascuna de les parròquies amb cursets per als nuvis, intentant una reflexió sobre el matrimoni cristià, que aleshores gairebé esdevenia obligatori per a tots, però no tothom el rebia amb les disposicions necessàries ni amb el convenciment que rebia un sacrament.

Fou creada l'Escola Diocesana de Teologia per a la formació dels laics i es va instaurar el diaconat permanent. La pastoral familiar va crear una casa de la família a Castelló. El Consell Diocesà de Formació Cristiana hi tenia la missió d'impulsar la funció evangelitzadora tant en l'escola pública com en l'escola privada i catòlica. Recomanà l'associació dels mestres catòlics, que es mantenia amb funcions pròpies al bisbat coordinada per la Vicaria d'Ensenyament.

La corresponsabilitat del laïcat pel bisbe era més aviat una praxi que havia d'anar formant cada dia i un nou estil tant de la vida parroquial com dels diferents moviments i associacions. Diverses assemblees del Poble de Déu animaven el nou estil de vida parroquial, també les parròquies devien constituir els Consells Pastorals Parroquials i els Consells d'Economia que, com els del Bisbat, haurien de refer la vida cristiana i aportar els mitjans per instar la solidaritat entre parròquies, creant el Fons Comú Diocesà, inici de la recerca de fórmules per l'autofinanciació econòmica de la diòcesi, preveient nous temps per a una Església missionera i lliure. Els missatges episcopals al pontificat de Monsenyor Cases van insistir en la vida litúrgica i espiritual dels creients, en l'evangelització dels pobres en una diòcesi en profunds canvis econòmics i socials, que van atraure la immigració primer de zones andaluses i manxegues i després també la d'estrangers, en la catequesi i evangelització en una societat cada vegada més secularitzada. Quant a l'apostolat laïcal, es va accentuar la corresponsabilitat del laic en l'Església diocesana, es va donar suport a l'Acció Catòlica i al moviment de cursets de cristiandat, els encontres matrimonials, els escoltes catòlics, es va organitzar la nova Escola Diocesana de Formació de Catequistes i l'Escola Diocesana de Formació de la Dimensió Sociopolítica de la Fe. Se celebrà l'Assemblea Pastoral del Poble

de Déu, que va elaborar un pla diocesà de pastoral, que tenia com a trets fonamentals l'evangelització del jovent, la pastoral vocacional i la cura del pobres, tant en el món rural com en l'obrer, posava molta atenció als malalts. El bisbe Cases visitava els hospitals i en les seves visites pastorals demanava als rectors de les parròquies un llistat per anar a les seves cases.

Una de les grans preocupacions del bisbe Cases fou el seminari. Diversos assajos havien portat el seminari a integrar-se en la Facultat de Teologia de València. Una de les seves primeres accions va ser retornar a Castelló. Es van crear els consells pastorals parroquials i d'economia i els respectius consells diocesans. Es van aprovar nous estatuts per al Consell Presbiteral, el capítol catedral i el Centre d'Estudis Teològic. S'invitava constantment als exercicis espirituals i a cuidar la vida espiritual dels sacerdots, i es promovien cursets anuals per a la seua formació en què es van abordar els temes candents de la pastoral i de la teologia postconciliar.

L'àmbit missioner de l'Església tant en la projecció exterior de les missions diocesanes, en què la de Burkina Faso a les parròquies de Safané i d'Oury i a la parròquia de Puchacay a Xile, que va haver de tancar-se arran del cop d'estat de Pinochet l'any 1973. Es van obrir noves perspectives a la República Dominicana. A l'Àfrica van rebre l'impuls de les Germanes de la Consolació i de laics missioners, que han donat continuïtat als treballs missioners i a l'esperit de col·laboració amb altres esglésies, arran del món.

El bisbe va impulsar fonamentalment l'oració, tant en religiosos com en seglars, i es van crear monestirs de vida contemplativa en la diòcesi.

La Visita Pastoral fou constant i cada cinc anys es van visitar totes les parròquies de la diòcesi. L'esquema de la seua visita portava els elements clàssics d'examen a les diverses realitats parroquials, la visita als malalts, a les diverses esglésies de la població, cementiri, escoles, i parlava amb les diverses associacions catòliques i confraries de les parròquies, amb particular atenció als catequistes, Caritas parroquial i la participació en la diocesana, preparació al matrimoni, els cursets de cristiandat, la participació del laics en la vida diocesana i parroquial, amb assemblea parroquial i diocesana. També d'arreglar les cases rectorals i edificar temples on feien falta, pel constant creixement de les poblacions. Encoratjava la litúrgia i la predicació en valencià. La pregària era una constant i volia que els grups parroquials es reunissin per a la pregària i la formació. Ja des d'abans de ser bisbe fundà els grups de pregària i amiatat perquè es fomentés la pregària. Insistia en la

catequesi d'adults, grups de litúrgia, catequesi de confirmació, comunió i també que es creessin grups de postcomunió i postconfirmació.⁴

Incoa el procés de canonització dels màrtirs diocesans, presidits pel bisbe Serra Sucarrats, i al mateix temps es va alegrar la diòcesi amb les primeres beatificacions de religiosos de la diòcesi.

⁴ Llibre de Visites Pastorals de la Parròquia de Sant Bartomeu de Borriol.